

Kitobxonlar konferensiyasini o'tkazish.

Xasanova Gulnora

Aholi o'rtasida kitobni targ'ib qilishning keng tarqalgan usullaridan biri bu kitobxonlar konferensiyasidir (lot. Conferential - biror joyga to'playman). Kitobxonlar konferensiyasi adabiyotlar targ'ibotining kompleks shaklidir. Shuning uchun unda targ'ibotning yakka va ommaviy shakllari—og'zaki, ko'rgazmali shakllari hamda matbuotdan foydalaniladi.

Kitobxonlar konferensiyasi mazmuni va maqsadiga ko'ra quyidagilarga bo'linadi:

- bir mavzuga oid tematik konferensiyalar;
- bir janrga oid kitobxonlar konferensiyasi;
- bir muallaf ijodiga bag'ishlangan konferensiyalar;
- jurnallar bo'yicha o'tkaziladigan konferensiyalar;

Xususiyati: dolzarblik, kitobxonlar faolligini oshirish, hujjatni targ'ib qilish, kitobxonda yangi qiziqishni shakllantirish, kitob reklamasini tashkil etish.

Ahamiyati: kitobni targ'ib etadi, reklama faoliyatini shakllantiradi, jonli muhokamani shakllantiradi, kitobxon-kitob-kutubxonachi-muallif munosabatini shakllantiradi, kitobxonda nutq madaniyatini o'stiradi, kitobxonda fikrlash, tahlil qilish, fikrni boshqalarga o'tkazish qobiliyatini tarbiyalaydi.

Kamchiligi: ba'zan rasmiy chiqishlarga yo'l qo'yiladi, yaxshi tashkil etilmaganda zerikarli bo'lishi mumkin. Adabiyot nusxalarining kamligi ko'zga tashlanadi.

-tadbirlarni o'tkazishda o'quvchilarning ishtiroki zarur bo'lsa, unda tadbirni o'quvchilarning dars mashg'ulotlariga halaqit bermaydigan paytda, o'quvchilarning bo'sh vaqtlarida o'tkazish;

-ommaviy tadbirlarning kuzgi,qishki, bahorgi va yozgi ta'til davrida tashkil etilishiga alohida e'tibor qaratish;

- tadbir o'tkaziladigan joyni mavzuga xos shiorlar, ko'rgazmalar, devoriy gazetalar bilan bezatish;

-tadbirni (kurik-tanlov) ota-onalar, kitobxon o'quvchilar va jamoa oldidagi ijodiy sinov tarzida tashkil etish;

-ommaviy tadbirlarning samaradorlik monitoringini yuritish, kitobxon o'quvchilarning mustaqil bilim olishlari va tarbiyalanganlik darajasiga tadbirlarning ijobiy ta'sirlarini o'rganib borish;

-tadbirning o'tkazilishi jarayoni va ishtirokchilarni ommaviy axborot vositalari orqali keng targ'ibot etish;

-ma'naviy eskirgan, takroriy tarbiyaviy ahamiyatga ega bo'lgan tadbirlarni o'tkazishga yo'l qo'ymaslik lozim.

Kitobxonlar konferensiyasi - kitob va jurnallar muhokamasiga asoslangan tadbir bo'lib, kitobxonlarning faolligiga asoslanadi. Uni tayyorlash va o'tkazish qoidasi: konferensiyani tayyorlash uchun 1-2 oy vaqt ajratiladi. Konferensiyani tayyorlash va o'tkazish guruhi tayinlanadi. Unga kutubxona rahbari, mutaxassislar, faol kitobxonlar kiritiladi.

1. Asar tanlab olinadi. Bunda kunning dolzarb masalalari, muhim voqea va sanalar, yubileylar, shaxslarning yubileylari, asar yubileyi hisobga olinadi;
2. Mavzu tanlanadi. Bunda kitobxonlar qiziqishi, talab va etiyojlari, asarning mazmuni, unda ko'tarilgan asosiy masalalar hisobga olinadi;
3. Mavzuni yorituvchi bir yoki bir necha asar tanlanadi. Bunda asar nashrining xususiyatlari, poligrafik jihatlari, kutubxonada mavjud nusxalari hisobga olinadi;
4. Konferensiyani tayyorlash va o'tkazish rejasi ishlab chiqiladi. Unda mavzu bo'yicha tanlangan kitob nusxasini ko'paytirish, kitob ko'rgazmasi, bibliografik obzor, so'zga chiquvchi o'quvchilarni aniqlash, ular bilan yakka tartibda ish olib borish, ularni so'zga chiqish uchun tayyorlash, plakat tayyorlash, suhbatlar o'tkazish, kutubxona ichida bu haqda dastlabki e'lon berish, boshqaruvchini tayyorlash, ssenariy tuzish kabi jarayonlar aks etadi. Tayyorgarlik jarayoni

tugagandan so'ng ikkinchi e'lon beriladi: unda o'tkazish joyi, vaqti aniq ko'rsatiladi.

5. O'tkazish joyini tayyolash. O'tkazish joyi ko'rgazmalar, plakatlar, turli fikrlar yozilgan matnlar bilan bezatiladi.

6. O'tkazish. Konferensiya kitobxonlarning erkin fikrlashi asosida o'tkazilishi lozim. Buning uchun norasmiy muhitni tashkil etish kerak bo'ladi. Bu boshqaruvchining tashkilotchiligiga, mahoratiga, notiqlik qobiliyatiga bog'liq. So'zga chiquvchilar rasman e'lon qilinmasligi zarur. Boshqaruvchi har bir masalaga, har bir so'zga chiquvchiga o'z munosabatini bildirib, ularni bir-biriga bog'lab borsa maqsadga muvofiq bo'ladi.

So'zga chiquvchilar uchun so'z matni avvaldan yozib berilmaydi va o'qib berilmaydi. Konferensiyaniig borishi hamda bayonnoma yozib boriladi.

Ba'zi kutubxonalar faoliyatida kitobxonlar konferensiyasi adabiy kecha kabi uyushtiriladi bunga ijobiy qarash mumkin emas. Quyida ushbu ikki tadbirning farqli tomonlarini ko'rsatib o'tamiz.

Konferensiyaniyag adabiy kechadan farqi:

1. Tayyorgarlik vaqtida-konferensiya uchun 1 oy, adabiy kecha uchun 15 kun vaqt beriladi.
2. Konferensiyada asosiy mas'uliyat kitobxonlarda, kechada tashkilotchilarda bo'ladi.
3. Konferensiyada muhokama qilinadi, kechada ma'ruza qilinadi. Ma'ruza mavzuni mukammal biladigan mutaxassis tomonidan bajariladi.
4. Muhokamada badiiy qism bo'lmaydi, kechada bo'ladi.
5. Muhokama asosan bir masala yoki bir asar, bir qahramon atrofida bo'lsa, kecha ko'proq mavzuga bag'ishlanadi.
6. Muhokama kitobxonlarda so'z boyligini oshirishga, notiqlik mahoratini tarbiyalashga, o'z fikrini bayon qilish, boshqalarga tushuntira olish, singdira olishga qaratiladi, kechalar unumli dam olish vaqtini tashkil etadi, estetik didini shakllantiradi.

7. Kechadagi badiiy qismni - qo'shiqlar, raqslar, kuylar, sahna ko'rinishlari, monolog, she'r, asardan parcha o'qishni bajarish uchun boshqa madaniy, ma'naviyat markazlari, milliy markazlar, teatr san'ati vakillari hamkorlik qiladi.

Konferensiyaning xususiyati, ahamiyati:

Xususiyati:

- *dolzarblik, kitobxonlar faolligini oshirish, hujjatni targ'ib qilish,*
- *kitobxonda yangi qiziqishni shakllantirish, kitob reklamasini tashkil etish.*

Ahamiyati:

- *kitobni targ'ib etadi, reklama faoliyatini shakllantiradi, jonli muhokamani shakllantiradi,*
- *kitobxon-kitob-kutubxonachi-muallif munosabatini shakllantiradi, kitobxonda nutq madaniyatini o'stiradi,*
- *kitobxonda fikrlash, tahlil qilish, fikrni boshqalarga o'tkazish qobiliyatini tarbiyalaydi.*

Kamchiligi:

- *ba'zan rasmiy chiqishlarga yo'l qo'yiladi, yaxshi tashkil etilmaganda zerikarli bo'lishi mumkin.*
- *Adabiyot nusxalarining kamligi ko'zga tashlanadi.*

Kitobxonlar konferensiyasi mazmuni va maqsadiga ko'ra quyidagilarga bo'linadi:

- *bir asar bo'yicha o'tkaziladigan konferensiyalar;*
- *bir mavzuga oid tematik konferensiyalar;*
- *bir janrga oid kitobxonlar konferensiyasi;*
- *bir muallaf ijodiga bag'ishlangan konferensiyalar;*
- *jurnallar bo'yicha o'tkaziladigan konferensiyalar;*

Tematik konferensiyalar

- *Tematik konferensiyani tayyorlash va o'tkazish dolzarb mavzuni tanlashdan boshlanadi. Buning uchun ko'pgina adabiyotlarni qamrab oladigan mavzu tanlanadi. Masalan: "She'riyatimizda yurtimiz madhi", "Shoirlar tilida Navro'z", "Olam go'zalligi ayolda mujassam".*
- *"Alisher Navoiy obrazi badiiy adabiyotda" nomli konferensiya uchun Oybekning "Navoiy" romani, "Alisherning yoshligi" qissasi, Uyg'un va Izzat Sultonning "Alisher Navoiy" drammasi, Barot Boyqobilovning "Shukuhli karvon" she'riy romanlarini olish mumkin. Tematik*

konferensiyalar bir mavzuga oid adabiyotlarni targ'ib qilishda hamda shu mavzuga kitobxonlar qiziqishini orttirishda muhim ahamiyatga ega.

Bir janrdagi kitoblarga oid konferensiyalar

- Ko'pgina kutubxonalarda badiiy adabiyotning bir janriga oid— “Yoshlar she'riyati”, “Ilmiy-fantastik asarlar”, Detektiv asarlar, “Mening sevimli ertaklarim” kabi mavzularda konferensiyalar o'tkaziladi.
- Bunday konferensiyalarning maqsadi biror bir adabiy janrga qiziqishni orttirish, shu janrga oid adabiyotlarni targ'ib qilishdan iborat.
- Konferensiyalar mavzusini davrlar, ayrim xalqlar, mamlakatlar bo'yicha ham olish mumkin. Masalan: XX asr o'zbek adabiyoti, “Mustaqillik yillaridagi milliy adabiyot”, “Jahon adabiyoti durdonalari” va hokazo.

Bir muallif ijodiga bag'ishlangan konferensiyalar

- Eng yaxshi mualliflarning asarlarini targ'ib qilish maqsadida faqat bir muallifning asarlari yuzasidan konferensiya tashkil etiladi.
- Masalan, “Abdulla Qahhor -mohir hikoyanavis”, “O'zbek ayoli taqdiri” (Abdulla Qahhor asarlari misolida), “Nazmda sevgi va muhabbat”, “Do'stlik taronasi” (Zulfiya, A.Oripov, H.Xudoyberdieva, Muhammad Yusuf she'riyati misolida), “Haydar Muhammad - dramaturg” va boshqa turli mavzularni olish mumkin.

Jurnallar bo'yicha o'tkaziladigan konferensiyalar

- Kutubxonalarda qiziqarli adabiy-badiiy, ijtimoiy-siyosiy jurnallar (“Sharq yulduzi”, “Fan va turmush”, “Guliston”, “Yoshlik”, “Saodat”, “Sanam”) bo'yicha konferensiyalar tashkil etish mumkin.
- Jurnallar bo'yicha o'tkaziladigan konferensiyalarning maqsadi kitobxonlar jurnalning bir yillik mazmunini muhokama qilishlari, tanqidiy baho berishlari, jurnalning xususiyati, strukturasi, yo'nalishi haqida fikr-mulohazalarini bildirishlarini tashkil etishdan iborat.
- Konferensiyaga jurnal xodimlari taklif etiladi. Ular jurnalning mazmuni, tayyorlash jarayoni va boshqa jihatlari haqida to'xtalib o'tadilar.

Topqirlar bellashuvi:

O'YLA, IZLA, TOP!

ASARLARNI SARALANG

(Chingiz Aytmatov) (Rasul Hamzatov) (Asqad Muxtor)

- *Po'lat quyuvchi*,
- *"Jamila"*,
- *"Rahmat mehribonlarim"*,
- *"Ovuldan xat"*,
- *"Dog'istonim"*,
- *"Chin yurakdan"*
- *"Bo'ta ko'z"*
- *"Chinor"*,
- *"Qiyomat"*
- *"Birinchi muallim"*,
- *"Tog' qizi"*,
- *"Hamshaharlarim"*,
- *"Yuksak yulduzlar"*,
- *"Tog' qo'shig'i"*
- *"Oq kema"*,